

Stockholms kommun  
kcskola@stockholm.se

2018-07-04  
Dnr 400-2017:7324

Rektor vid ESS-gymnasiet 59581397  
Astrid Kratz  
astrid.kratz@stockholm.se

## Beslut

---

efter tematisk kvalitetsgranskning av gymnasieskolans  
demokratiuppdrag vid ESS-gymnasiet 59581397 i  
Stockholms kommun

## Inledning

---

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av gymnasieskolans demokratiuppdrag. Syftet är att granska i vilken utsträckning gymnasieskolans demokratiarbete ger eleverna de förmågor som de behöver för att kunna verka som aktiva ansvarstagande medborgare. Granskningen fokuserar särskilt på det klassrumsnära arbetet med demokratiska förmågor som sker inom ramen för undervisningen i Samhällskunskap 1a1/1b.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning ger undervisningen i Samhällskunskap 1a1/1b eleverna de förmågor som de behöver för att kunna verka som aktiva ansvarstagande medborgare?
  - a. I vilken utsträckning ges eleverna möjlighet till samtal, diskussion och argumentation i syfte att stimulera förståelse och värna demokratiska förhållningssätt?
  - b. I vilken utsträckning övas eleverna i demokratiska beslutsprocesser?
2. I vilken utsträckning arbetar rektor och lärare för att ge alla elever goda förutsättningar att utveckla demokratiska förmågor inom undervisningen i Samhällskunskap 1a1/1b?
3. I vilken utsträckning arbetar rektor och lärare för att möta pojkars och flickors olika förutsättningar kopplade till demokratiska förmågor inom undervisningen i Samhällskunskap 1a1/1b?

Granskningen genomförs i 24 skolenheter, som utifrån program och region, slumpvis valts ut. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. I urvalet har hänsyn tagits till studieförberedande program och yrkesprogram samt en spridning inom tre av myndighetens regionindelningar (Göteborg, Stockholm och Umeå). ESS-gymnasiet 59581397, i Stockholms kommun, med Stockholms kommun som huvudman ingår i denna granskning. I detta beslut benämns skolenheten fortsättningsvis som ESS-gymnasiet. Vid skolan har samhällsvetenskapsprogrammet valts ut som exempel på hur undervisningen genomförs.

Skolinspektionen besökte ESS-gymnasiet den 28–29 maj 2018. Besöket genomfördes av avdelningschefen Elisabeth Wikén och utredaren Ulf Pantzare. Intervjuer med rektorn, den undervisande läraren i Samhällskunskap 1b vid samhällsvetenskapsprogrammet, elever vid programmet, samt lektionsobservationer har genomförts. ESS-gymnasiets 117 elever studerar vid skolans samhällsvetenskapsprogram eller introduktionsprogram. Skolans 27 lärare är organiserade i ett arbetslag kring samhällsvetenskapsprogrammet. Skolans fyra samhällskunskapslärare är legitimerade och behöriga för undervisning i Samhällskunskap 1b. Skolenheten har två förstelärare med riktade skolutvecklingsuppdrag. ESS-gymnasiet har en specialpedagogisk profil som innebär att alla elever vid skolan ges specialpedagogiskt stöd.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter följer en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

## Skolinspektionens bedömning

---

ESS-gymnasiet har ett väl fungerande arbete vad gäller att eleverna i hög utsträckning får möjlighet att samtala, diskutera och argumentera med varandra under ordnade former, samt att läraren i hög utsträckning presenterar olika värderingar, uppfattningar och problemställningar så att eleverna utvecklar förståelse för såväl olika som andras perspektiv. Läraren ger även i hög utsträckning eleverna utrymme att diskutera kontroversiella frågor i undervisningen samtidigt som denne i hög utsträckning klargör vårt samhälles demokratiska värderingar. Undervisningen stimulerar aktivt eleverna att omfatta ett demokratiskt förhållningssätt. Eleverna har också inflytande över exempelvis regler för arbetet och samvaron i gruppen. Rektorn utgår i hög utsträckning från elevernas förväntade behov vid planeringen av resurser. Den undervisande läraren känner till och beaktar i hög utsträckning elevernas bakgrund och tänkbara behov vid planering av undervisningen. Vidare utgår läraren i hög utsträckning från den enskilda elevens behov, förkunskaper och förutsättningar vid genomförandet av undervisningen.

Skolinspektionen bedömer dock att eleverna i låg utsträckning möter en undervisning som utvecklar deras praktiska förmåga att delta i demokratiska beslutsprocesser, samt att undervisningen i låg utsträckning bedrivs i demokratiska arbetsformer. Vidare samverkar rektorn och läraren i låg utsträckning inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet i syfte att skapa så goda förutsättningar som möjligt för alla elever att utveckla demokratiska förmågor.

### **Bedömning av fråga 1a: I vilken utsträckning ges eleverna möjlighet till samtal, diskussion och argumentation i syfte att stimulera förståelse och värna demokratiska förhållningssätt?**

**Skolinspektionen bedömer att** eleverna i hög utsträckning får möjlighet att samtala, diskutera och argumentera med varandra under ordnade former, samt att läraren i hög utsträckning presenterar olika värderingar, uppfattningar och problemställningar så att eleverna utvecklar förståelse för såväl olika som andras perspektiv. Läraren ger i hög utsträckning utrymme för kontroversiella frågor i undervisningen. Läraren klargör i hög utsträckning vårt samhälles demokratiska värderingar och stimulerar aktivt eleverna att omfatta ett demokratiskt förhållningssätt.

Skolinspektionens intervjuer, observationer och skriftligt underlag från skolan visar att olika synsätt ställs mot varandra vid elevernas diskussioner. Eleverna lyssnar på varandra i diskussionerna, samtidigt som de ifrågasätter generella uppfattningar. Diskussionerna präglas också av utmaningar under lärarens ledning. Eleverna berättar exempelvis vid intervjun att diskussionsfrågorna brukar utformas så att det inte finns något rätt svar, utan att det handlar om värderingar där de själva måste komma fram till vad de tror på. Eleverna

uppgär även att de upplever att diskussionerna är utvecklande. Skolinspektionens observationer i samband med granskningsbesöket bekräftar att eleverna diskuterar engagerat om svåra frågor som exempelvis dödsstraffet såväl ur ett nutids- som med ett historiskt perspektiv. Läraren beskriver vid intervju att de flesta diskussioner sker i helklass, detta för att få med alla elever i samtalen och synliggöra olika uppfattningar. Men ibland diskuterar eleverna även i mindre grupper. Läraren berättar att denne prioriterar att lyfta fram fakta och argument som sällan får utrymme i den debatt som exempelvis förs i media. Både läraren och rektorn betonar vikten av att tänka långsiktigt när eleverna tränas i att diskutera svåra frågor, särskilt i de fall eleverna inte är så vana att analysera och diskutera.

Av intervjuer, skriftligt underlag och observationer framgår att läraren låter eleverna utveckla förståelse för olika perspektiv på frågor, bland annat genom att de ges tillfällen att analysera konsekvenserna av olika ställningstaganden. Eleverna diskuterar exempelvis den oåterkalleliga konsekvensen av ett dödsstraff och hur det bör påverka synen på detsamma. Straffet analyseras även i förhållande till demokratiaspekten då läraren och eleverna tillsammans resonerar om varför statistik kring dödsstraff finns tillgänglig för vissa länder, men inte för andra. Eleverna konstaterar att tillförlitlig statistik i flera fall saknas från diktaturer. Det finns även skriftliga exempel på tidigare uppgifter där eleverna som examination fått tillämpa sin förmåga att sätta sig in i personers livssituation utifrån kön, etnicitet, socioekonomi och bostadsort. Eleverna intygar både vid intervju och efter fråga från läraren vid en av de observerade lektionerna att de utvecklar förståelse för andras perspektiv, bland annat genom att de av läraren uppmuntras att alltid lära sig både argument för och emot en viss fråga.

Det framgår av granskningen att eleverna får diskutera många olika ämnen, bland annat sådant som kan uppfattas som kontroversiellt i den aktuella gruppen. Vid intervju berättar eleverna att de får diskutera det mesta och att de då säger vad de tycker vilket bekräftas vid lektionsobservation. Läraren konstaterar vid intervjun att kontroversiella frågor går bra att diskutera, men kräver planering. Läraren poängterar att det är viktigt att alla känner sig trygga för att de ska kunna säga vad de verkligen tänker och på så sätt även förmås att uttrycka sina åsikter när de skiljer sig från gruppens. Vid Skolinspektionens lektionsobservation tog elever öppet ställning både för och emot dödsstraffet och argumenterade för sin ståndpunkt.

Av underlagen framgår att läraren klargör vårt samhälles demokratiska värderingar och att undervisningen aktivt stimulerar eleverna att omfatta ett demokratiskt förhållningssätt. Vid observerade lektioner ser läraren exempelvis till att alla elever engageras och ges utrymme i undervisningen. Läraren berättar vid intervjun att hen är tydlig med att förklara för eleverna att de måste kunna analysera och argumentera för sin sak. Läraren anger även att eleverna ska förstå vilka rättigheter och skyldigheter man har som medborgare i samhället. Eleverna berättar vid intervjun att läraren tidigare vid något tillfälle markerat när någon elev uttryckt sig rasistiskt. Vid genomförda lektionsobservationer beskriver läraren vad mänskliga rättigheter handlar om och varför de är viktiga. Skolans geografiska placering underlättar genomförandet av olika typer av studiebesök enligt läraren. Eleverna har bland annat besökt Riksdagshuset, olika museer, Sveriges Radio och Långholmens fängelse. Genom att genomföra studiebesök blir val av arbetsformer och arbetssätt en viktig del i att klargöra samhällets värderingar. Elevernas placering i klassrummet har tidigare styrts av läraren för

att garantera studieron. Nu väljer dock eleverna själva platser utan att de stör varandra enligt läraren.

### **Bedömning av fråga 1b: I vilken utsträckning övas eleverna i demokratiska beslutsprocesser?**

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område.

- Rektorn vid ESS-gymnasiet behöver se till att eleverna i högre utsträckning får möjlighet att öva sig i demokratiska beslutsprocesser inom ramen för undervisningen i Samhällskunskap 1b, särskilt genom att öva sig i olika mötesformer, röstningsformer och majoritetsprinciper, samt analysera konsekvenserna av dessa.
- Rektorn vid ESS-gymnasiet behöver se till att undervisningen i högre utsträckning bedrivs i demokratiska arbetsformer.

**Skolinspektionen bedömer** att eleverna i låg utsträckning möter en undervisning som utvecklar deras praktiska förmåga att delta i demokratiska beslutsprocesser, samt att undervisningen i låg utsträckning bedrivs i demokratiska arbetsformer, även om eleverna har inflytande exempelvis över regler för arbetet och samvaron i gruppen.

Enligt intervju med läraren och eleverna har eleverna inte fått öva sig i någon mötesform eller att träna sig på att rösta på något sätt inom ramen för undervisningen i samhällskunskap. De har heller inte resonerat om att det kan bli olika konsekvenser av olika röstningsförfaranden. Däremot har de teoretiskt gått igenom hur olika valsystem fungerar. Rektorn hänvisar vid intervju till att eleverna får öva sig i demokratiska beslutsprocesser på annat sätt än inom kursen, exempelvis inom elevrådet. Läraren beskriver att elevernas olika behov gör att de ges ett begränsat inflytande över undervisningen. Flertalet elever uppges behöva en tydlig struktur under lektionerna. Eleverna bekräftar att inflytandet begränsats till att de vid något tillfälle exempelvis fått bestämma att ett moment skulle ges extra tid, samt till att lämna synpunkter på och diskutera de klassregler som gäller. Elevernas placering i klassrummet har tidigare styrts av läraren för att garantera studieron. Nu väljer dock eleverna själva platser utan att de stör varandra enligt läraren. Rektorn bekräftar lärarens utsaga om elevernas begränsade inflytande över undervisningen. Eleverna ges dock större inflytande i senare årskurser enligt rektorn. Vid genomförda lektionsobservationer förekommer inte heller några beslutsprocesser med praktiska inslag eller demokratiska arbetsformer i någon större utsträckning. Någon elev fick dock välja mellan att delta i det gemensamma arbetet, eller göra klart andra uppgifter inför terminsslutet.

### **Bedömning av fråga 2 och 3: I vilken utsträckning arbetar rektor och lärare för att ge alla elever goda förutsättningar att utveckla demokratiska förmågor, samt för att möta pojkar och flickors olika förutsättningar kopplade till demokratiska förmågor inom undervisningen i Samhällskunskap 1a1/1b?**

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område.

- Rektorn vid ESS-gymnasiet behöver i högre utsträckning samverka med lärarna, inom ramen för skolans kvalitetsarbete, i syfte att ge eleverna goda förutsättningar att utveckla demokratiska förmågor.

**Skolinspektionen bedömer att** rektorn och läraren i låg utsträckning samverkar inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet i syfte att skapa så goda förutsättningar som möjligt för alla elever att utveckla demokratiska förmågor. Rektorn utgår dock i hög utsträckning från elevernas förväntade behov vid planeringen av resurser. Läraren känner till och beaktar elevernas bakgrund och tänkbara behov i hög utsträckning vid planering av undervisningen, samt utgår i hög utsträckning från den enskilda elevens behov, förkunskaper och förutsättningar vid genomförande av undervisningen.

Enligt rektorn följer skolan upp elevernas inflytande, delaktighet och förståelse för andras perspektiv inom ramen för skolans kvalitetsarbete. Även de mål som gäller för den aktuella kursen och läroplansmålen följs upp. Däremot planerar inte rektorn och lärarna hur demokratiuppdraget kan utföras i kursen eller vilken kompetensutveckling som kan behövas utifrån detta. Rektorn och lärarna följer inte heller upp hur skolan lyckas med att exempelvis låta eleverna få öva sin praktiska förmåga att delta i demokratiska beslutsprocesser. Beskrivningen bekräftas av den aktuella läraren och skriftligt underlag som Skolinspektionen tagit del av.

Av vad som framgår av skriftligt underlag, samt intervju med rektorn och läraren så skapar rektorn förutsättningar för demokratiuppdraget. Skolan går igenom det skriftliga underlag som finns kring varje elev, samt genomför intervjuer med elever och vårdnadshavare inför skolstarten. Utifrån detta analyserar skolan vilken undervisning som är bäst för just den aktuella eleven. Det framgår vidare att rektorn avsätter tid för lärarna att planera demokratiuppdraget. Rektorn har schemalagt samhällskunskap sex lektioner per vecka utifrån elevernas behov och beslutat att den aktuella läraren ska ansvara för undervisningen.

Av intervju med läraren och rektorn framkommer att läraren känner till och beaktar olika elevers tänkbara behov vid planeringen av undervisningen. Den aktuella läraren beskriver vid intervju att denne känner till att eleverna kan ha olika individuella behov av utformning i undervisningen utifrån kön, migrationsbakgrund och socioekonomi. Rektorn beskriver vid intervjun att de elevintervjuer och kartläggningar som genomförs innan skolstart är ger goda möjligheter att lägga upp undervisningen på individ- och gruppnivå. Läraren uppger att hen bland annat använder sig av tillgänglig information om eleverna och erfarenhet från tidigare år för att planera undervisningen utifrån elevernas tänkbara behov. Exempelvis förbereder sig läraren för att kunna lägga särskild kraft på elever med förväntat lägre politiskt intresse.

Av intervju med läraren och rektorn framkommer att läraren känner till och beaktar olika elevers tänkbara behov vid genomförandet av undervisningen. Läraren konstaterar vid intervju att de generella olikheter som rent statistiskt kan uppkomma mellan olika elevgrupper utifrån kön, migrationsbakgrund och socioekonomi inte riktigt stämmer vid denna skola. Exempelvis klarar pojkarna sig bättre än flickorna. Eleverna uppger i intervju att läraren alltid försöker engagera de elever som visar lägre intresse för ämnet och uppmuntrar alla elever att sträva mot individuella mål. Om någon elev exempelvis säger att den inte tänker rösta i framtiden så fångar läraren alltid upp detta och säger att det är valfritt att rösta, men beskriver vilka effekterna blir om man inte gör det. Rektorn beskriver vid intervjun att olika undervisningsmodeller testas om det inte fungerar från början. Vid observerade lektioner deltar både pojkar och flickor. Vid lektionerna jobbar läraren på olika sätt med att presentera det hen vill att eleverna ska ta till sig, både skriftligt och muntligt. Läraren är noga med att kontrollera att alla elever förstår. Läraren fördelar ordet till samtliga

elever, oavsett om eleverna själva tar initiativ eller ej så att alla elever engageras i arbetet. Läraren använder också varierade arbetssätt och arbetsformer i undervisningen och uppmuntrar eleverna löpande.

## Uppföljning

---

Huvudmannen ska senast den 30 januari 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till *skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se*, eller per post till, *Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå*. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400-2017:7324) i de handlingar som sänds in.

### På Skolinspektionens vägnar

**X** Elisabeth Ahlgren

---

Elisabeth Ahlgren  
Enhetschef  
Signerat av: Elisabeth Ahlgren

**X** Ulf Pantzare

---

Ulf Pantzare  
Utredare  
Signerat av: Ulf Pantzare

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:  
[www.skolinspektionen.se/demokrati](http://www.skolinspektionen.se/demokrati)

**Bilaga:** Författningsstöd

## Rättslig reglering mm

---

Ett av gymnasieskolans viktiga uppdrag är att förmedla och förankra respekt för de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Utbildningen ska därför utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna såsom människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet och solidaritet mellan människor. I utbildningen ska hänsyn tas till elevernas olika behov. Eleverna ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen syftar också till att främja elevernas allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsfulla individer och medborgare. (Skollagen 2010:800: 1 kap. 4-5 §§). Gymnasieskolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. Eleverna ska också ges kunskaper och förutsättningar för att kunna delta i demokratiska beslutsprocesser i samhälls- och arbetsliv (Skolverket 2011: 11f). Läroplanen slår fast att det inte är tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värden – undervisningen måste också bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet (Skolverket 2011: 6).

Utbildningen i gymnasieskolan ska vara likvärdig och samtidigt anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter (Skolverket 2011:6).

Skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete innebär att huvudmän och skolenheter systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen. Verksamhetens resultat behöver dessutom följas upp, analyseras och bedömas i förhållande till vad vetenskap och beprövad erfarenhet lyfter fram som betydelsefullt i genomförandet. Även vid planering och prioritering av utvecklingsinsatser är det viktigt att ta hänsyn till aktuell forskning. (Skolverket 2012:11). I en rad studier är sambanden mellan individfaktorer som social bakgrund, kön och etnicitet och utbildningsresultat väl belagda. Detta gäller framför allt hur olika aspekter av elevernas sociala bakgrund (föräldrarnas utbildningsnivå, kulturella kapital, etc) påverkar deras skolresultat. Även i den internationella forskningen är socioekonomisk status (familjens inkomst, yrke och utbildning) kopplat till elevernas resultat (Skolverket 2009:31).

Av skollagen framgår att rektorn ska leda och samordna det pedagogiska arbetet och ha ett särskilt ansvar för att utbildningen utvecklas. Rektorn ska också besluta om sin enhets inre organisation och fatta sådana beslut som det av skollagen och andra författningar framgår att rektorn ska fatta. Det handlar bland annat om ansvaret för den övergripande organisationen av det pedagogiska arbetet och skolans kontakter med arbetslivet och det omgivande samhället (Skolverket 2013a:5). Det är viktigt att rektorn följer upp hur arbetssätt och metoder i undervisningen påverkar elevers lärande och utveckling. Utgångspunkten är de nationella mål och de områden som man har beslutat att fokusera i utvecklingsarbetet. Rektorn bör se till att verksamheten genomförs utifrån den gjorda planeringen (Skolverket 2012:28f).

I läroplanen betonas förståelse och medmänsklighet och att främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser. Alla som verkar i skolan ska alltid hävda de grundläggande värden som anges i skollag och läroplan och klart ta avstånd från det som strider däremot. Samtidigt ska skolan sträva efter saklighet och allsidighet och vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram (Skolverket 2011: 5f). Här finns en spänning mellan att å ena sidan stimulera elevers åsiktsyttrande samtidigt som eleverna ska påverkas att omfatta vissa värden. Centralt blir här de riktlinjer som läroplanen anger för lärarnas ansvar där läraren ska klargöra det svenska samhällets grundläggande demokratiska värden och de mänskliga rättigheterna och tillsammans med eleverna diskutera konflikter som kan uppstå mellan dessa värden och rättigheter och faktiska händelser. Lärarna ska därtill öppet redovisa och tillsammans med eleverna analysera olika värderingar, uppfattningar och problemställningar samt konsekvenserna av detta (Skolverket 2011: 12).

Sammanfattningsvis kan skolans demokratiska uppdrag utifrån läroplanens inledande kapitel kopplas till tre olika aspekter – *grundläggande demokratiska värderingar* (ex. jämställdhet och solidaritet), *medborgerliga förmågor* (ex. kritisk reflektion, kommunikation, konflikthantering och demokratiskt beslutsfattande) och *teoretiska kunskaper om politik och samhälle* (Skolverket 2011, Ekman & Pilo 2012), varav denna granskning fokuserar på förmågorna. Annorlunda uttryckt består skolans demokratiska uppdrag i att dels förmedla kunskaper om samhället och demokratin på system- och institutionsnivå, och dels färdigheter i att tillämpa ett demokratiskt förhållningssätt för att kunna delta i samhällslivet (Långström & Virta 2016: 35 och 57).

Skolans demokratiuppdrag är ett övergripande arbete som ska genomsyra hela skolans verksamhet och ingår i flera ämnen (Skolverket 2013: 5; Långström & Virta 35). Samtidigt har samhällskunskapsämnet i flera hänseenden en särställning när det gäller att förmedla och förankra dessa demokratiska kunskaper och färdigheter (Skolverket 2010: 44, Ekman & Pilo 2012: 59; Långström & Virta 2016: 23 och 35). Ämnesplanen anger att undervisningen i samhällskunskap i gymnasieskolan syftar till att ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om makt, demokrati, jämställdhet och de mänskliga rättigheterna. Dessutom ska undervisningen bidra till att skapa förutsättningar för ett aktivt deltagande i samhällslivet. Fokus ligger på såväl förmedling av teoretiska kunskaper om demokratiska förhållningssätt och mänskliga rättigheter som utveckling av förmågor kopplade till att analysera samhällsfrågor och uttrycka sina kunskaper och uppfattningar (Skolverket 2011: 143ff). Samhällskunskapsämnet utgör således en central del skolans i demokratiska uppdrag (Långström & Virta 2016: 23).

Mot denna bakgrund avgränsas granskningen av gymnasieskolans demokratiuppdrag mot just hur detta uppdrag förvaltas och gestaltas inom ämnet Samhällskunskap. För att möjliggöra jämförelser mellan yrkes- och högskoleförberedande program riktas granskningen specifikt mot den gymnasiegemensamma kursen Samhällskunskap 1a1/1b.

## Referenser

- Ekman, Joakim & Pilo, Lina (2012) *Skolan, demokratin och de unga medborgarna*. Stockholm: Liber.
- Långström, Sture & Virta, Arja (2016) *Samhällskunskapsdidaktik. Utbildning i demokrati och samhällsvetenskapligt tänkande*, 2:a uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Skolverket (2009) *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer*.

Skolverket (2010) *Morgondagens medborgare*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2011) *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskolan*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2012) *Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2013) *Förskolans och skolans värdegrund*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2013a) *Juridisk vägledning. Mer om ...Förskolechefen och rektorn*. Stockholm: Skolverket.